

Sosyal Medyada Nefret Söylemi

Dr. Bahadır AVŞAR*
Mehmet VARİŞ*

Toplumsal manada medyanın halkı etkileme konusunda güçlü bir etkisinin olduğu bilinen bir gerçektir. Medyanın her mesajının halkı hızlı bir şekilde etkilediği ve onlara istediği görüşü kolayca benimsetebildiğini anlatan Hipodermik İğne Kuramı veya küresel televizyon ağlarının, politikacıların eylemleri ve olayların sonuçlarını belirlemede önemli rol oynadığını savlayan CNN etkisi kuramı gibi kuramlar medyanın kitleleri etkilemekte ne kadar etkili olduğunu anlatır.

Her kültür, renk ve dilden insanı bir araya getiren internet, küresel vatandaşın ana arteri olurken etik anlamda birçok yeni sorun alanı da oluşturmuştur. Siber panoptik ortamın yapısı, büyük verinin işlenişi ve çıkar gruplarınca kullanılması, manipülatif algoritmalar, trash-streaming¹ post truth, deep fake², yankı fanusu ve bunun gibi daha birçok yeni etik problem alanı, dijitalleşen medya ile hayatımızdaki yerini almıştır. Dijital teknolojinin manipülasyonun önünü açan bu olumsuz özellikleri, anlık küresel etkileşimi sunan iletişimsel yapısı ile birleştiğinde; nefret söyleminin üretilmesi, meşrulaştırılması hatta olmayanı oluyor gibi göstererek önlenemez bir hızda yayılmasının önünü açmaktadır.

* Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Araştırmacı

* Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Yayın Denetleme ve Koordinasyon Kurulu, Başkan Yardımcısı

¹ <https://www.takvim.com.tr/galeri/dunya/sosyal-medyada-cigirindan-cikan-trend-trash-streaming-takipci-ugruna-cinayet-ve-iskence/2> - <http://www.medyaalemi.com.tr/takipci-ugruna-erkek-arkadasini-olduren-YouTube-hapis-cezasi-3264/> Erişim Tarihi: 02.08.2021

² Sesi ve görüntüsünü değiştirerek dijital alanda istediğin her insanın kılığına girme

Nefret Söylemi

Türk Dil Kurumu, nefreti bir kimsenin kötülüğünü ve mutsuzluğunu isteme, tiksime olarak tanımlar³. Söylem ise gerek sosyolojik gerek felsefi gerekse siyasi terminolojide zengin bir anlam çeşitliliğine sahiptir. İnsan temel olarak birçok şeyden nefret edebilir. Örneğin, hamam böceğinden, araba kornasından, pembe ayakkabılardan nefret edilebilir. Ancak nefret biz tanımının dışında açıkladığı insan kitlelerine yani ötekine karşı olduğunda durum aynı değildir. Yani hamam böceğinden ya da pembe ayakkabıdan nefret etmekle etnik kökene dayalı nefret arasında büyük fark vardır. İkincisi, biz dışında kalan ötekine karşı birçok ön yargıyı barındıran kategorilere ve genellemelere dayanmaktadır. Mesela, bir etnik kökenin pis olduğu ön yargısı, yeryüzündeki bütün o etnik kimliğe sahip insanları doğrudan pis olarak etiketlemekte ve bu insanları sadece bu varsayılan özelliklerine indirgemektedir. Neticede şu sonuç ortaya çıkmaktadır: Belirli bir etnik köken = Pis! Dolayısıyla da pis olan bütün bu etnik kimliğe sahip insanlardan nefret etmek, bütün bu etnik kimliğe sahip insanları nefret nesnesi hâline getirmekte ve bu nefretten doğabilecek her türlü zarar verici eyleme hedef kılmaktadır (Ersoy, 2018, s. 119).

Bir toplumsal yapıyı diğerinden ayıran; kendine has tarihi, dili, kültürü, ihtiyaçları, etkileşim ve ilişki sistematiği bulunabilir. İnsanın kendisini tanımladığı ve ait hissettiği toplum "biz" kavramını, biz ise beraberinde öteki kavramını getirir. Ötekini belirleyen ya da öteki olanı tanımının adımlarından biri olan kalıp yargılar (stereotip), birey ya da gruba yönelik zihnimizde oluşan genelleştirilmiş ve kategorize edilmiş imgelerdir (Öztürk, 2021, s. 144). Öteki bilmediğimiz, yabancı olduğumuzdur ve ötekinin bilinmezliği dolayısıyla ortaya çıkan risk ise korkuya ve korku nefrete dönüşme potansiyeline sahiptir.

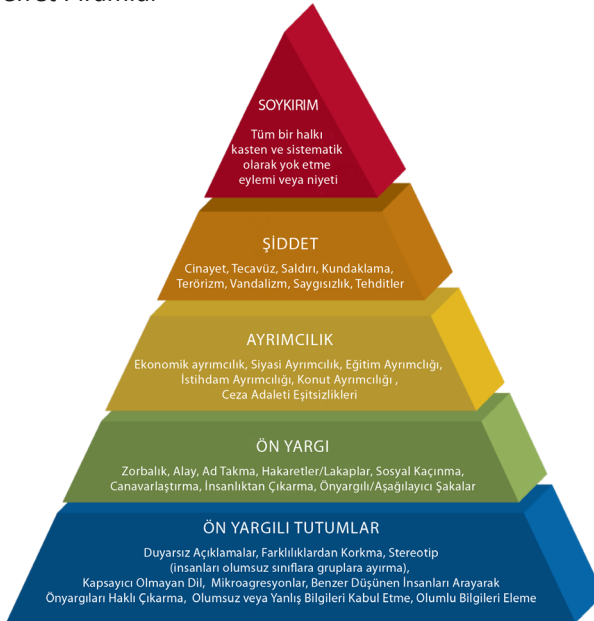
Ayrımcı yaklaşımların ilk basamağı "ötekileştirme" süreciyle başlar. Ötekinin inşası bizi oluşturan unsurların dışında kalan, onu öteki yapan farklılıkların vurgulanmasıyla kurulur. Ayrımcılığın belki de en şiddetli biçimi olarak ortaya çıkan nefret suçları ve bu davranışsal edimlerin zihinsel, ideolojik arka planını oluşturan nefret söylemi, olumsuz duyguları içermekle birlikte esasen, toplumu oluşturan gruplar arasındaki sistematik hiyerarşiye işaret eden bir dışlama, değersizleştirme ve düşmanlaştırma ideolojisidir (Göregenli, 2012, s. 178). Nefret, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 1997 yılında aldığı tavsiye kararında şu şekilde tanımlanır: Irkçı nefret, yabancı düşmanlığı, anti-semitizm ve hoşgörüsüzlüğe da-

³ www.tdk.org

yalı diğer nefret biçimlerini yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her tür ifade biçimidir. Nefret suçuna ilişkin Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının (AGİT) tanımı ise şu şekildedir: Nefret suçu; mağdur, mülk ya da suçun hedefi B şikkında tanımlandığı şekliyle bir grupla gerçek ya da edinilmiş bağlantısı, ilgisi, ilişkisi, destekçisi ya da üyesi olduğu için seçilerek, mülke ya da kişiye karşı işlenen herhangi bir suçu kapsamaktadır (Ataman ve Cengiz, 2009'dan aktaran Kaymak, 2010, s. 255).

Nefret piramidi olarak tanımlanan tablo 1'de en alt kısım ön yargılı tutumlardan başlayıp aşama aşama ön yargı, ayrımcılık, şiddet ve en sonunda en tepe kısım olan soykırıma kadar varan süreç anlatılmıştır. Bu süreçte nefret, ön yargıların oluşmasıyla başlamakta, ardından nefret söylemi olarak ifade edilebilecek söz ve davranışlara yansımakta, daha sonrasında ayrımcılık yapmaya ve en son da nefret suçu işlemeye kadar varabilmektedir. Nefret ve nefret söylemi arasında da fark bulunmaktadır. Nefret; öfke, korku, çoğu zaman tanınmayan, bilinmeyen ancak kendisine benzemediği, kendisinden farklı olduğu için "diğer" olanlara yönelik ortaya çıkan bir ruh hâlidir. Nefret söylemi ise her türlü hoşgörüsüzlükten kaynaklanan ve ön yargılardan beslenen nefreti yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı çıkaran ifade biçimidir (Karadeniz, 2012, s. 1).

Tablo 1. Nefret Piramidi⁴

⁴ <https://www.adl.org/sites/default/files/documents/pyramid-of-hate.pdf> (Çeviren: Bahadır AVŞAR)

Nefret piramidinde ilk iki adımı oluşturması açısından ön yargı ayrıca üzerinde durulması gereken bir konudur. Ön yargı, kişi ya da gruba karşı mesafe koymaya yol açan negatif düşünce ve tutumlardır. Bir gruba karşı ön yargılı olmak, o gruba yönelik oluşturulan kalıp yargılarla (stereotip) yakından ilişkilidir. Ötekileştirilen grupla kurulan ilişkiler kalıp yargılarla olduğundan, grubun bütününe yönelik genellemeler pekiştirilir ve zaman içinde içselleştirilir.

Toplumsal yaşamda her an karşımıza çıkabilen cinsiyet, yaş, ırk, din, bedensel görünüm gibi faktörleri referans alan ön yargılar ilerleyen dönemlerde toplumsal uyumu tehdit edebilecek düzeye kadar gelebilmektedir. İçselleşen ön yargılar ayrımcılığı besleyerek toplumsal yaşamda yaygınlaşıp normalleştirilme potansiyeline sahiptir. Her alana sirayet eden ve kalıplaşmış olan ön yargılar ayrımcılığın onaylanmasına ve kanıksanmasına yol açar (Göregenli, 2012, s. 182).

Toplumsal yapılar içerisinde medya, aktarılmak istenen değerlerin yayılmasında ve dağıtılmasında önemli bir işlev üstlenir (Yanıkaya, 2009, s. 11). Özellikle ikinci nesil internet teknolojileri sonrası kitle iletişimin yeni aşaması olarak ortaya çıkan sosyal medya, anlık ve çift yönlü iletişim gibi farkları dolayısıyla medyanın bu etkisini güçlendirir. Gündelik hayattaki ayrımcı yaklaşımlar ve geleneksel medyada üretilen nefret söylemleri, yeni medyanın özellikleri dolayısıyla daha kolay dolaşıma sokulur ve sıradanlaşır. İnternete ulaşabilen herkesin içerik üretebildiği sosyal medyanın bağımsız, demokratik ve merkezizsiz görüntüsü inandırıcılığını güçlendirmektedir. Ancak bu mecralarda nefret söyleminin üretilmesi ve teknolojinin gücünün de etkisiyle bu söylemler inanılmaz hızda yayılmasında da etkili olmaktadır. Sosyal medyada üretilen ve yayılan nefret söylemi, toplumsal anlamda kaotik hatta yıkıcı bir etki oluşturma potansiyeli hukuken de nefretin bir suç olarak tanımlanmasını beraberinde getirir. “Bir kişi ya da gruba, ait olduğu kimliği, inancı, politik görüşü, cinsiyeti ya da cinsel yönelimi gibi nedenlerle farklı biçimlerde zarar verme amacıyla saldırılması sonucunda oluşan suçlar genel olarak “nefret suçları” olarak adlandırılmaktadır.” (Göregenli, 2012, s. 182). Aslında ceza hukuku kapsamında olan nefret suçunu benzer bir fiili içeren diğer suçlardan ayıran noktaysa suçun mağdurunun birey ya da bireyler değil, bireyin ait olduğu gruptur. Kasten adam öldürmek bir suçtur ve ceza hukuku kapsamındadır ancak suç, nefret suçu kapsamında değerlendirilmesi durumunda failin söz konusu suçu, gruba yönelik nefret saikiyle işlemesi gerekir (Vardal, 2016, s. 133).

Sosyal Medya ve Nefret Söylemi

Sosyal medya; ikinci nesil internet teknolojilerinin (WEB 2.0) sunduğu çift yönlü ve eş zamanlı bilgi paylaşım imkânı sonrası ortaya çıkan yeni kitle iletişim yapısına

verilen addır. Sosyal medya belli bir sınıfın elinde olan tek yönlü iletişimin olduğu konvansiyonel medyada içerik üretemeyen, üretilen içeriğe müdahale edemeyen ve üretilen içerik hakkında yorum yapamayan pasif izleyici/dinleyicinin yerini üreten, yorumlayan aktif izleyici almıştır. Diğer bir ifadeyle sosyal medya, internete ulaşabilen her insanı potansiyel bir kitle iletişim aracına dönüştüren yapının adıdır. İzleyici aktif olarak geleneksel medyanın ürettiği içeriği yorumlayabilmekte, eleştirebilmekte, alternatif içerik üretebilmektedir. Geleneksel medyanın gerek çıkar gruplarını gerekse ekonomik kaygılarını gözeterek oluşturduğu içeriğin yerini takip edilme, paylaşılma ve beğenilme kaygısı olan bireyin ürettiği içerik almıştır. Bu açıdan bakıldığında sosyal medya, nefret söyleminin ana arteri değildir. Nefret söylemi bizzat toplumun kendisi tarafından sosyal, kültürel ve siyasi yapısı, tarihi, gelenek ve görenekleri çerçevesinde üretilir.

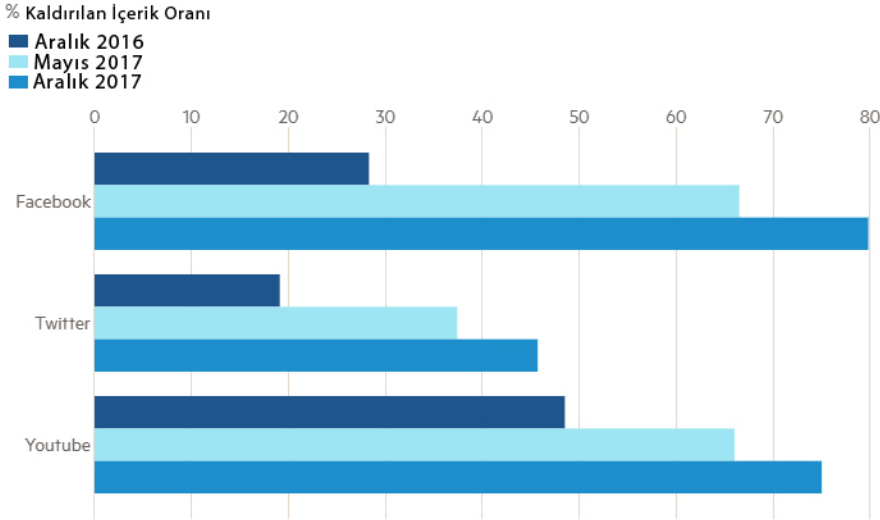
Nefret söylemi, sosyal medya ile yeni bir evreye girmiştir. Sosyal medyanın nefret söylemine en önemli etkilerinden biri nefret söyleminin inanılmaz büyük bir hızda yayılmasına sebep olmasıdır. İnternetin teknolojisiyle nefret söyleminin üretilmesi ve yayılması arasında açık korelasyon bulunmaktadır. İnternetteki nefret söylemleri elbette yeni değildir fakat geleneksel medyaya göre daha fazla görünürlük kazanmış, daha fazla yaygınlaşmıştır (Karaman ve Işıklı, 2016, s. 3). Özellikle geleneksel medyada gündeme getirilen herhangi bir olay kısa zaman sonra Facebook'ta kendine yer bulabilmektedir. Konuyla ilgili coşkulu tartışmaların yaşandığı gruplar açılmakta, üyeler her türden söylemi geliştirebilmekte, aynı şekilde, karşıt fikirli bir başka üye de duvarda buna karşılık verebilmektedir. Genel olarak üyeler kendileri gibi düşünen diğer üyelerle bir arada olma davranışı sergilemektedir (Toprak, Yıldırım vd., 2009, s. 47). Sosyal medya kullanıcılarının ürettikleri içeriğe ilişkin yapılan araştırmalarda fanatik yorum ve içeriklerin daha çok etkileşim sağladığı yönündedir. Dört internet portalı üzerinde katılımsız gözlem yöntemiyle yapılan bir araştırmaya göre; yorumlar haber/yazı/olay hakkında fikir beyanlarından ziyade fanatik/taf bildiren/hakaret içeren tarzda yazılmaktadır. En çok etnik temelli haberlere yorum yapıldığı görülmüştür. Etnik temelli haberlere ilişkin nefret söylemi ortalama %80 civarındadır. Ayrıca haberin içeriğinden uzaklaşan yorumcular birbiriyle kutuplaşma yaşanabilmekte hatta kavga edebilmektedirler (Dirini, 2010, s. 70).

Çevrim içi platformlar eğlence, bağlanabilirlik ve kişiler arası iletişim için uygun dijital ortamlar olmanın yanında, aynı zamanda siyasi söylem ve kimlik oluşturma platformlarıdır (van Dijck, 2013, s. 4-5). Farklı sosyal medya platformları, nefret söylemini farklı düzeylerde etkilediğine dair bulgulara rastlanmıştır.

Buna göre Twitter kullanıcıları, YouTube kullanıcılarından daha çok hoşgörülüdürler. 2013 yılında Twitter ve YouTube üzerine yapılan bir araştırma; YouTube’da 1 milyon izlenen videolara yapılan yorumların yüzde 42’si negatif duygu yaymakta, bu yorumların yüzde 96’sı ise doğrudan nefret söylemi içermektedir. Twitter’da ise benzer konulardaki bin 65 yorum incelenmiş, yorumlardan sadece yüzde 7.5’inde nefret ifadesine rastlanmıştır (haber.yasar.edu.tr, 2014 Aktaran Karaman ve Işıklı, 2016, s. 7). Sosyal ağlar, çevrim içi oyunlar, video paylaşım siteleri, elektronik kitaplar gibi ucuz olan teknolojiler internetteki nefret içeriklerin hızla yayılmasını sağlar (Brennan, 2009, s. 123).

Bununla beraber Sosyal medya devleri kendi platformlarında kullanıcılar tarafından şikâyet edilen nefret söylemi içeriklerini platformlardan kaldırmaktadır. Aşağıdaki tabloda 2016-2017 yılları arasında Facebook, Twitter ve YouTube’un bazı dönemlerde kaldırdığı nefret söylemi içeriklerinin oranları verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Medya Platformları Kaldırılan Nefret Söylemi İçerikleri⁵

Source: European Commission, Graphic: @mehreenkhn

© FT

Birçok durumu kapsayan nefret söylemi ağırlıklı olarak üç durum üzerinden ortaya çıkmaktadır. Bu durumlar şöyle sıralanabilir: Irka dayalı nefretin tahrik edilmesi,

⁵ <https://www.ft.com/content/59936dfa-fca1-11e7-9b32-d7d59aace167> (18.01.2022)

dini saiklerle nefretin teşvik edilmesi ve linç kültürünü de barındıran milliyetçilik ve bir etnisitenin merkeze alındığı hoşgörü yoksunluğuna dayalı başka nefret türlerinin provoke edilmesi. Ön yargı, aşırı sağ milliyetçilik, zenofobi, kutuplaşma, ötekileştirme ve homofobi nefret söylemini beslemekle beraber, kültürel kimlik kodları ve grupsal nitelikler, özellikle de aşırı milliyetçilik ve bizden olmayan ötekiye hoşgörülü davranmama gibi durumlar nefret söylemini daha ciddi toplumsal olaylara evirebilme nüvesi taşıyabilir.

Genel olarak İslam dinine veya Müslümanlara karşı duyulan korku, nefret veya ön yargı olarak İslamofobi manipülatif, kışkırtıcı, habis ve oldukça tehlikeli bir nefret söylemi çeşidi olarak karşımıza çıkar. Etnik kökene dayalı ve ırkçı nefret söylemi, toplumsallaşma ve biz kavramı altında, söz konusu tanımlamanın dışında kalanları ötekileştirmenin söyleme dönüşmüş boyutu olan nefret söylemi, bu bağlamda işlenen nefret suçlarının da temelini oluşturmaktadır (Kılıcı, Dondurucu, Uran, 2017, s. 156-157). Sosyal medya üzerinden üretilen nefret söylemi etnik temelden olduğu gibi cinsiyetçi, dini, siyasal da olabilmektedir. Fiziksel dünyanın bir uzantısı olan dijital dünya ve onun etkileşim platformu sosyal medyada nefret söylemi mağdurları, fiziksel dünyada olduğu gibi genellikle kadınlar, kız çocukları, azınlıklar ve zayıf kişiler olmaktadır. BM'nin 2015 tarihli raporundaki verilere göre, kadınların erkeklere oranla sosyal medyada şiddete uğrama olasılığı erkeklere göre 27 kat daha fazladır (Şimşek, 2020).

Twitter'da Nefret Söylemi

Twitter, SMS teknolojilerinden ilham alınarak kurulan ve 280 karakter ile sınırlandırılmış kısa mesajlarına "tweet" adı verilen gönderiler yazabildiği bir sosyal ağ olarak ilk kez Jack Dorsey, Noah Glass, Biz Stone, ve Evan Williams tarafından Temmuz 2006'da kullanıma açılan sosyal medya platformudur. Twitter 2013 yılında en çok ziyaret edilen 10 internet sitesinden biri olmuştur⁶. 2020 itibarıyla Twitter'ın 340 milyon aktif kullanıcısı bulunmaktadır⁷.

Kullanıcılar tarafından atılan tweetler herkes tarafından görülebilir. Ancak kullanıcılar attıkları tweetleri sadece kendi takipçilerinin görebileceği şekilde sınırlandırabilir. Kullanıcılar diğer kullanıcıların tweetlerine üye olabilirler. Üye oldukları kişi veya kurumların takipçi sayısını ve bunların kimleri takip ettikleri görebilirler. Tüm kullanıcılar Twitter'ın WEB sitesi aracılığıyla tweetlerini gönderebilir ve alabilirler.

⁶ <https://www.vayes.com.tr/tr/blog/twitter-nedir-nasil-kullanilir>

⁷ 2020 Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri, Medya Akademi, <https://medyaakademi.com.tr/2020/02/03/2020-sosyal-medya-kullanici-sayilari/> 3 Şubat 2020 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi. Erişim Tarihi: 24.03.2020

Kullanıcılar Twitter'ın web sitesine uyumlu harici uygulamalar (akıllı telefonlar gibi) veya belirli ülkelerde erişilebilen kısa mesaj servisi tarafından giriş yapabilirler⁸. Mecrada her dakika ortalama yaklaşık 98 bin tweet atılmaktadır⁹. Twitter'da örgütlenme ve mobilizasyon olmayı sağlayan merkezi mekanizma hashtagdir. Hashtag; Twitter'da bir konuyu belirtmek, diğer kullanıcıların konuyla ilgili bilgileri daha kolay aramasına izin vermek ve tweeti birleştirici olarak sınıflandırmak için boşluk olmadan yazılmış ve önünde bir karma sembolü (#) bulunan bir dizi kelimedir. İletişimsel bir belirteç olarak hashtagler, Twitter'da sosyal katılım sağlamada oldukça güçlü bir etkiye sahiptir (Yang, 2016, s. 14).

Twitter'da yayılan fikirler yardım, hayırseverlik gibi destek mekanizmaları ve başarı hikâyeleri şeklinde kendini gösterirken bazen de bir kişi, grup veya topluluk hakkında yanlış, aşağılayıcı ve ön yargılı duyguları/gerginlikleri doğrulayan düşmanca ifadeler eşliğinde yayınlanabilmektedir. Özellikle sosyal ağların ortaya çıkışıyla beraber, azınlık grupları hedef alan ve nefret söylemi ile ortaya çıkan aşırı anlatıların yayılması kolaylaşmıştır (Williams ve Burnap, 2016, s. 212). Twitter'da ırk, inanç, cinsiyete dayalı nefret söylemleriyle karşılaşma oranı, ana akım medyaya göre daha sıktır (Karaman ve Işıklı, 2016, s. 11).

Twitter'ın asenkron iletişime (sürekli bir geri bildirim döngüsünün olmaması) ve anonimliğe (sözel olmayan ipuçlarının ve diğer bilgilerin eksikliği) izin veren iletişim süreci, kullanıcılarının narsisizm düzeyindeki özgüven ile ortaya koydukları ayrımcı, saldırgan veya somut sosyal yaşamlarında kitle psikolojisi etkisi dışında kesinlikle kullanmayacakları düzeydeki sert dili kullanmak gibi farklı okumalara neden olabilmektedir.

Gerbaudo "Twtetler ve Sokaklar" adlı kitabında kendisinin ilk defa ortaya koyduğu bir terim olan "bir araya gelmenin koreografisi" ifadesi ile modern zamanda ortaya çıkan toplum hareketlerinin sosyal medyanın etkisiyle likidite yapısında olduğunu yani akışkan yapıda olduğunu, resmî bir liderlik yapısına sahip olmadıklarını, anarşik bir yapıda da olmadıklarını, yani lidersiz de olmadıklarını ve karakteristik akışkan yapıları sayesinde etkileşime açık olduklarını ve bu şekilde koreografik olarak şekillendiklerini vurgulamaktadır (Gerbaudo, 2012, s. 134-135).

Gerbaudo burada Twitter'ın billurlaşan ve konsantre olarak bir hedef doğrultusunda organize olan grupların odak merkezi olduğunu ifade etmektedir. Bu yoğunlaşmayı likidite kavramı ile özetlemektedir.

⁸ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter>

⁹ <https://web.archive.org/web/20130102013003/http://bluetimeline.com/gen/b/2012/08/infografi-internette-bir-dakika-neler-oluyor/> et: 20 08 2021

Sonuç

Türkiye’de internet kullanımına ilişkin yasal düzenlemeler 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’da yer almaktadır. Söz konusu kanun, 8. maddesiyle “Erişimin Engellenmesi Kararı ve Yerine Getirilmesini düzenlerken; 9. maddesiyle ise “İçeriğin Yayından Kaldırılması ve Cevap Hakkını düzenlemektedir.

TCK 122. Maddesi’ne göre¹⁰ dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefrete dayalı ayrımcılık suç sayılmıştır. Yasada net bir şekilde on adet koruma grubu belirlenmiş ve bu on koruma grubuna yönelik belirli hareketler suç olarak düzenlenmiştir. Suç ve Cezada Kanunilik İlkesi gereği yasada net olarak belirlenen gruplar dışında kalan bir gruba nefret saikiyle de olsa ayrımcılık yapılması hâlinde veya yasada belirtilen gruplara karşı maddede belirtilen dört farklı hareket dışında bir eylemle ayrımcılık yapılması durumunda, hukuken ayrımcılık suçu oluşmayacaktır. Mesela dijital mecralarda özellikle Twitter’da Suriyeli mültecilere karşı yapılacak bir ayrımcılık veya nefret suçu, maddede belirtilen seçimlik dört hareket dışında kaldığı için bu kapsama dâhil olamayacaktır. Sadece bu durum bile Nefret ve Ayrımcılık suçunu yasaklayan TCK’nin 122. Maddesi’nin kırılabilirliğini ve güçlendirilmesi gerektiğini ya da dijital mecralarda nefret ve ayrımcılık için ayrı bir düzenleme yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sosyal medyanın özelde Twitter’ın geleneksel medya gündeminden etkilenmekte ve geleneksel medyada ifade özgürlüğü bağlamında öncelikle kamuoyunu, kitleleri etkileyecek konumda olan kurum ve kişilerin açıklamalarını özenle seçmeleri gerekmektedir. Nefret söylemi içeren ifadelerin yapılan açıklamaların nasıl sonuçlar doğuracağını Twitter’da takipçi sayısı çok olan siyasetçi, sanatçı veya gazeteciler tarafından hassasiyetle değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu noktada sosyal medyayı özellikle Twitter’ı kullanan etkili kullanıcıların üstüne düşen görev, nefret söylemini kışkırtıcı haber veya yorum yapmak yerine daha sağlıklı ve halkı yatıştırıcı haberler yaparak Twitter’da sağlıklı paylaşımlar yapmak olacaktır. Bu durumda gazeteciler, siyasetçiler ve sanatçılar vb. uzlaşa ve barış ortamının sağlanması adına, nefret söylemini körüklemek potansiyeli olabilecek bazı bilgileri Twitter’da yayınlamaktan kaçınmalıdır.

¹⁰ <https://barandogan.av.tr/blog/mevzuat/tck-madde-122-nefret-ve-ayirimcilik-sucu.html>

Sonrasında geleneksel medyada yapılacak haber, yorum ve değerlendirmelerin dilini de nefret söylemini çağrıştırmayacak seviyede tutmaları da bir o kadar önemlidir. Aksi takdirde yayımlanmış haber, yorum veya değerlendirmenin sadece belirli bir geleneksel ya da sosyal medya mecrasının takipçileri tarafından değil daha büyük bir kitle tarafından da takip edilebileceği bilinmelidir. Bunun neden olacağı şiddet ve nefret öngörülüp, bu duyarlılıkla yani kültürel barışa hizmet etme duyarlılığı ile hareket edilmelidir.

Kaynakça

- Brennan, F. (2009). Legislating against Internet race hate. *Information & Communications Technology Law*, 18(2), 123- 153.
- Dirini, İlden; (2010) "Okur Yorumlarıyla Yeniden Üretilen Nefret Söylemi", *Sosyal medyada Nefret Söylemi*, Tuğrul Çomu (der.) içinde İstanbul: Kalkedon Yayınları, ss.55-93.
- Ersoy, U. (2018). Çağımızın Pandemisi: Nefret Suçları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (35), 111-174 .
- Gerbaudo, P. (2012). *Tweets and Streets: Social Media and Contemporary Activism* –, London, UK, p.134-135. London: Pluto Press.
- Göregenli M.(2012) Temel kavramlar: ön yargı, kalıp yargı ve ayrımcılık, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları, 175-187
- Karadeniz, S.(2012) Nefret Söylemi Kapsamında Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik Suçu, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı YL tezi, İstanbul
- Karaman H, Işıklı Ş.(2016) "Twitter'daki Dini ve Etnik Temelli Nefret Söylemlerinin Analizi" *Online Academic Journal of Information Technology* 2016 Güz–Cilt:7-Sayı:25
- Kaymak, A. (2010) "Sosyal medyada Nefret Söyleminin Hukuki Boyutu", *Sosyal medyada Nefret Söylemi*, Tuğrul Çomu (der.) içinde, İstanbul: Kalkedon Yayınları, s.253-284.
- Kılıcı,Ş.,Dondurucu,Z.B.,Uran,A.B.(2017). Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi: İslam Karşıtlığı Bağlamında Nefret Söylemi İçeren Videoların YouTube Üzerinden İncelenmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 8 (30), 155-187.
- Öztürk, F. E. (2021). Salgınla Yayılan Nefret: Twitter'da 65 Yaş Üstü Bireylere Yönelik Nefret Söylemi. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi*, (15), 143-159.
- Şimşek, B. (2020). Dijital şiddet mağduru bir kadın anlatıyor: 'Adıma 40 sosyal medya hesabı açıldı'. Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya>

52834286, Erişim Tarihi: 15.06.2020

- Toprak A., Yıldırım A. vd., (2009) Toplumsal Paylaşım Ağı facebook: görülüyorum öyleyse varım”, İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Williams, M. L., & Burnap, P. (2016). Cyberhate on social media in the aftermath of Woolwich: A case study in computational criminology and big data. *British Journal of Criminology*, 56(2), 211-238.
- Van Dijck, J. (2013). *The culture of connectivity: A critical history of social media*. Oxford University Press.
- Vardal, Z. B. (2016). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 132-156.
- Yang, G. (2016). Narrative agency in hashtag activism: The case of# BlackLivesMatter. *Media and Communication*, 4(4), 13.
- Yanıkaya, B. (2009). Gündelik Hayatın Suretinde: Öteki Korkusu, Görsel Şiddet ve Medya. B.Çoban (Der). *Medya Milliyetçilik Şiddet (11-27)*. İstanbul: Su Yayınları.